

Warszawa, 09-06-2026 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

ZPM.540.92.2026.MK

Pani

Agnieszka Dziemianowicz-Bąk

Minister Rodziny, Pracy i Polityki

Spółecznej

ul. Nowogrodzka 1/3/5

00-513 Warszawa

Szanowna Pani Minister,

z dniem 1 lipca 2026 r. przestaje obowiązywać art. 32 ustawy z dnia 23 stycznia 2026 r. o wygaszeniu rozwiązań wynikających z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 203). Przepis ten przewidywał okres przejściowy – od 5 marca do 30 czerwca 2026 r. – w którym osoby już zamieszkujące w ośrodkach zbiorowego zakwaterowania mogły nadal korzystać z pobytu na dotychczasowych zasadach.

Od dnia 1 lipca 2026 r. istotnie ograniczony zostanie katalog osób uprawnionych do bezpłatnego pobytu w takich ośrodkach. Jak wynika z przyjętych rozwiązań, skutki tych zmian dotkną przede wszystkim małoletnich korzystających z ochrony czasowej oraz osoby sprawujące nad nimi opiekę. Prawo do bezpłatnego pobytu utracą bowiem:

- osoby samotnie sprawujące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej opiekę nad trojgiem lub większą liczbą dzieci – jeżeli wszystkie dzieci ukończyły 7. rok życia,
- małoletni przebywający w pieczy zastępczej lub małoletni, na których nie jest pobierane świadczenie wychowawcze,
- opiekunowie tymczasowi ustanowieni dla małoletnich, o których mowa w art. 25a ust. 1 ustawy w brzmieniu do 5 marca 2026 r., a także opiekunowie ustanowieni przez władze ukraińskie,
- pełnoletni uczniowie szkół ponadpodstawowych prowadzących kształcenie w formie dziennej – po zakończeniu roku szkolnego, w którym ukończyli 20. rok życia.

Już na etapie prac legislacyjnych sygnalizowałem, że projektowane zmiany mogą prowadzić do nieuzasadnionego ograniczenia dostępu do wsparcia dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, pomimo utrzymującej się potrzeby objęcia ich ochroną¹.

Nie kwestionując możliwości korzystania przez beneficjentów ochrony tymczasowej z pomocy przewidzianej w art. 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026 r. poz. 639), należy zauważyć, że pomoc ta obejmuje jedynie podstawowe świadczenia w postaci schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego, których celem jest doraźne, interwencyjne zabezpieczenie najbardziej podstawowych potrzeb życiowych. Świadczenia te nie mogą zostać uznane za wystarczającą odpowiedź na potrzeby osób opuszczających ośrodki zbiorowego zakwaterowania, w szczególności rodzin z dziećmi oraz małoletnich. W mojej ocenie istnieją podstawy do obaw, że ograniczenie dostępu do ośrodków zbiorowego zakwaterowania może prowadzić do pogorszenia sytuacji bytowej osób objętych ochroną czasową, zwiększając ryzyko bezdomności oraz wykluczenia społecznego.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska wobec powyższych wątpliwości, a także o wskazanie, jakie działania zostały podjęte lub są

¹ Zob. <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-ukraina-pomoc-wygaszenie-projekt-mswia> (dostęp: 3 czerwca 2026 r.).

planowane w celu systemowego przeciwdziałania bezdomności i wykluczeniu społecznemu osób, które utraciły możliwość dalszego pobytu w ośrodkach zbiorowego zakwaterowania.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Do wiadomości: Rzecznik Praw Dziecka